

Gudstjeneste i Skævinge & Lille Lyngby Kirke
den 12. februar 2017

Kirkedag: Septuagesima/A

Tekst: Jer 9,22-23; 1 Kor 9,24-27; Matt 20,1-16

Salmer:

SK: 301 * 622 * 170 * 360

LL: 30 * 68 * 622 * 170 * 693,2 * 360

For nogen tid siden hørte jeg i radioen en mand fortælle om ensomhed. Han var inviteret i radioen grundet en artikel, han havde skrevet til en eller anden avis. I radioen fortalte han blandt andet om nogle begivenheder i sin barndom, hvor han havde følt sig rigtig ensom. Begivenheder, som jeg sagtens kunne nikke genkendende til, da de var som taget ud af min egen barndomserindring.

Han fortalte om, hvordan han gang på gang havde stået linet op i idrætstimerne sammen med alle sine klassekammerater, når der skulle vælges hold til diverse boldspil eller holdkonkurrencer. Og han havde oplevet det enormt ensomt altid at stå tilbage som den sidste, der blev valgt.

Jeg var også altid den sidste, der blev valgt i sådanne situationer. Jeg var altid den sidste, og før mig var det altid de samme tre i præcis samme rækkefølge, der var de sidste at vælge imellem. De samme fire som sidst (mig), næstsidst osv. Jeg kunne ikke lade være med at smile lidt, da jeg hørte ham i radioen, fordi det var så velkendt, og fordi vi åbenbart havde oplevet det meget forskelligt. Jeg underkender overhovedet ikke hans oplevelse af ensomhed; men for mit eget vedkommende må jeg bare konstatere, at der var en meget konkret årsag til, at jeg altid blev valgt som den absolut sidste: Jeg var den absolut dårligste til alt i idrætstimerne. Jeg havde

det faktisk aller bedste, hvis jeg blev valgt til udskiftningsbænken, og så ikke blev skiftet ind, for så kunne jeg da i det mindste ikke være årsag til, at mit hold tabte.

På et tidspunkt i idræt fik vi en ny lærer, der åbenbart så på os med andre øjne, end vi var vant til. Så nu blev jeg engang imellem udset til at være det ene holds vælger, og skulle altså så sammensætte et hold. Og hvad skete så? Ja, det var stadig de andre tre, der nu igen stod sidst til at blive valgt. For jeg skulle jo vælge et hold, der kunne vinde en fodboldkamp, og derfor kunne jeg jo heller ikke i første omgang satse på nogle af de tre, eller på mig selv for den sags skyld. Og i den situation handler det altså ikke om, om det er synd for nogle eller ej. Det handler om at vinde en fodboldkamp. Om det er synd, retfærdigt eller pædagogisk korrekt, det må bedsteforældre og psykologer tage sig af; det kan man ikke forvente, at børn tager sig af i kampens hede, og heller ikke bebrejde dem. Derfor var det heller ikke mobning. Det var udvælgelse efter kvalifikationer til opgaven.

Senere igen fik vi igen ny idrætslærer. Om han så igen havde lært nye pædagogiske lærdomme, ved jeg ikke; men han fordelte altid holdene eller lod os spille klasse mod klasse. Så blev ingen til sidst. Men det var jo heller ikke altid retfærdigt, og det var ofte lidt synd for min klasse, da vi ud af 8 drenge var tre, der ikke rigtig kunne det med en bold.

Derfor er det også helt ude i hampen at tale om retfærdighed og om, at noget er synd, i den sammenhæng. Det er simpelthen at blande æbler og bananer at organisere en fodboldkamp pædagogisk og demokratisk med lige ret og muligheder til alle. Det er at lægge den voksnes psykiske efterrationalisering ind over børns leg og kamp mod hinanden. Og så nemt kan jeg ikke runde dette af, hvis det var et foredrag om psykiske adfærdsmønstre og konsekvenser i børns leg og omgang med

hinanden. Men vi lader det ligge her, hvor vi har fat i, at nogle lægger pærer i bananposen.

For det er i princippet det, der er på spil i dagens lignelse af Jesus, om arbejderne i vingården.

Den eneste forklaring på, hvorfor nogle stadig står på torvet og ikke er blevet valgt er netop, at de ikke er blevet valgt. Der står ikke noget om, at de var dovne eller uduelige eller ukvalificerede til at plukke druer eller, hvad arbejdet nu gik ud på. De var bare ikke blevet valgt. Ikke før i den sidste time. Men de får lige så meget i løn som de, der har arbejdet hele dagen, der jo får, hvad de var blevet lovet. Ingen bliver snydt. Der er ikke nogen, det er synd for.

Ordet 'retfærdig' står overhovedet ikke i teksten. Alligevel er det det ord, der meget ofte straks ryger ud af munden på os over denne situation. Det er ikke retfærdigt, som der aflønnes i situationen.

Lad os lige vende tilbage til min barndoms fodboldkamp i idræt. For selv om jeg havde siddet på bænken det meste af en kamp, så jublede jeg helt vildt og deltog i hån og hoverende kommentarer mod taberne, hvis vi vandt. Og i kampstatistikkerne stod jo ikke, at "B-klassen vandt undtagen Michael". Vi vandt. Og jeg frydede mig med de andre og lånte deres fjer at smykke mig med. Jeg kunne endda, når de andre forsøgte at give igen mod min sejrusrus, at jeg jo ikke havde været med, så netop svare: Nej, og derfor vandt vi. Men var det ikke uretfærdigt, at jeg blev medregnet til sejrherrene? Nej. Det har ikke noget med retfærdighed at gøre.

Det har fortællingen om arbejderne i vingården heller ikke. For det handler ikke om at få efter fortjeneste eller ydet indsats. Det

er efter den målestok, vi indretter vort samfund, og også mange gange vore relationer mellem hinanden. Det handler om Himmeriget. Det handler heller ikke om vingårdsarbejderne, men om vingårdsejeren.

Det skal vi holde os for øje. Jeg tror ikke, jeg er den eneste, der, når denne tekst læses, sidder med vingårdsarbejderne for øje. For det er så nærliggende. Det er så nærliggende at identificere os med dem. Og det er det, fordi vi tror, det handler om dem, og det tror vi, fordi vi tror, det handler om os. Vi tror alt for ofte, at det hele handler om os, at livet handler om os. Alt for ofte handler det om, hvad vi får ud af det. Alt for ofte handler det om, hvad der er retfærdigt for os efter vores målestok og i forhold til andre. Derfor ser vi på vingårdsarbejderne. Men fortællingen bør få os til at se på vingårdsejeren. Han bør vække vor opmærksomhed, fordi han handler så meget mod vore forventninger og opfattelser af en sådan. Han handler så meget mod, hvad vi selv ville have kunnet finde på i samme situation. Fortællingen sprænger dermed alle rammer og muligheder for at putte os selv ind i situationen med vore forudfattede meninger.

Jesus fortæller denne lignelse om Himmeriget til mennesker, som er vant til at tænke fuldstændig som vi, også i forhold til Gud: løn efter fortjeneste og straf i forhold til forseelse. Det er retfærdigt. Mellem os. Men ikke mellem os og Gud. Og det er i den ramme og forståelse, at Jesus kommer og siger: Sådan er Gud! I kan godt putte alt Jeres eget, alle Jeres egne forudfattede meninger og retfærdighedsopfattelser til side, når det handler om Gud og Himmeriget. Her gælder en anden målestok.

Her gælder vingårdsejerens målestok. Forud for lignelsen handler Matthæusevangeliet netop om frelse begrundet i menneskets gerninger og indsats. Men mennesker frelses ikke

grundet egne gerninger og indsats. Mennesker frelses og får del i Himmeriget grundet vingårdsejerens hjerte og vilje til at dele ud af sit, så enhver får det nødvendige. Grunden til frelse er, at vingårdsejeren gør med sit, hvad han vil.

Det er gængs opfattelse, at en denar var nok til at sørge for en families underhold en dag. En denar om dagen var altså det nødvendige for at leve. Man kan også anskue det således, at de får det hele. Enhver får en hel løn. Enhver får det hele og det nødvendige.

Jeg må engang imellem prise mig lykkelig over at være et kristent menneske. Det må jeg i særdeleshed, når jeg har trådt nogle over tærne. For ofte må jeg erkende, at det er langt nemmere at få Guds tilgivelse end menneskers. Hos Gud kan vi få lov at erkende vore fejl, og få lov at opleve, at vi opmuntres til at gøre skaden god og prøve bedre næste gang. Hos mennesker kan vi opleve, at selv om vi gør et forsøg på at gøre skaden god, så hænger det i luften: Men det skylder du også, og kan jeg nu stole på dig?

Lignelsen om vingårdsejeren viser os, at i Himmeriget er Gud, og Gud har hjerte for os uagtet vor indsats. Vi er i Guds rige vindere, selv om vi har siddet på udskiftningsbænken det meste af kampen. Guds riges retfærdighed er ikke større end vores eller mere ren end vores. Den er så meget anderledes, og begrundes ikke i min indsats; men i Hans vilje til at ville mig.

Jeg nævnte i indledningen, at første salme er en Helligåndssalme, der peger på Jesus. I denne lignelse peger Jesus på Gud. Vi skal slutte gudstjenesten med en salme om mission, om at arbejde i Guds rige. Deri skal vi være som Paulus, vi hørte om i epistlen. Vi skal sætte vort eget til side, vor egen ret og retfærdighed, og vi skal være målrettede i vort

kristenliv og som kirke, så vi peger på Guds frelse ved Jesus. Vi skal gøre alt, hvad vi kan målrettet, for at andre mennesker kan erkende, at i Himmeriget kommer man ikke, fordi man har slidt og slæbt og opfyldt retfærdigheds mål. Der kommer vi, fordi Gud vil os. Og selv om vi i livet bliver valgt som den sidste, så skal vi hos Gud blive valgt som den første. Den opmuntring er vi nogle stykker, der har godt af at få med her på tærsklen til en ny uge.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver én sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen